

17c.

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
De
SPIRITU,

Quam
AUXILIO ALTISSIMI,
ET
Consensu Amplissima FACULTATIS PHILOS.
In Regia, qua Aboæ sitet, Academiâ,

PRÆSIDE

VIRO

PL. REVERENDO ET AMPLISSIMO

DN. M. JOHANNÉ FLACHSENIO

Math. Prof. Celeberrimo, nec non Ecclesiæ, quæ
in Ditiis Christo colligitur, Pastore Meritissimo, h. t. Phil.
Decano, Promotore, Præceptore ac Fautore pio
animi cultu ætatem devenerando;

Pro honoribus Academicis ritè consequendis,

Candidæ Eruditorum censuræ publicè ventilan-
dam submittit

ARVIDUS ALOPÆUS

Wib. Garelius.

In Aud. Max. ad diem 2. Decembr. 1682.

ABOÆ,

Excusa à JOHANNÉ L. WALLIO, Regiæ Univ.
ibid. Typogr.

ESTABLISHED 1847
OF
S. P. I. R. I. T. U.

RESIDE
J. D. JOHNSON & CO. PROPRIETORS

Wholesale and Retail Dealers in
all kinds of Foreign and Domestic
Wines, Liquors, and Cigars,
and all other articles of
importation.

SOLE AGENTS,
J. D. JOHNSON & CO.,
No. 100 N. 3rd St.,
PHILADELPHIA.

THESIS I.

§. I.

Non minus operæ pretium facturum me existimo, quàm consuetudini receptæ consulturum, si, antequam rem ipsam aggrediar, in vocabuli indolem paucis inquisivero. Sapientes enim plerique omnes prudenti utique consilio, præsertim svadente rei necessitate, circa cujusque argumenti expositionem, nominis rationem cumprimis habendam esse monent, Idque successu felici pariter ac utili. quippe quemadmodum, teste Galeno, perturbatus ac confusus nominum usus, rerum quoque confundit notitiam; ita eruta à natali sede proposito conveniens significatio, ad materiæ illustrationem plurimum facit. Licet verò ingeniis haud paucis tædium pariat prælusoria illa vocum consideratio, ideoq; directo impetu in rem ipsam involate ament, quod etiam à quibusdam argumentis facilè veniam cum laude meretur: tamen, si causa id non permittat, prævaricatio est; transire nimirum dicenda, nec attingere ea, quæ sint includenda ac præmittenda. Quocirca, cum auspiciaturis thematis alicujus disquisitionem, plerumq; eruditorum auctoritas tractandi initium à nomine faciendum præscribat, eandem legem hic noster spiritus jure quoq; necessitatis servandam urget. Nam ut labore supervacuo, qui aliàs circa nominis evolutionem adhiberi consuevit, supersedeam (siquidem consensu omnium à spirando dicitur, quæ appellatio sumta à vento, cum quo spiritus quandam habere similitudinem videtur. Ventus enim adedè est tenuis & subtilis,

ne nec visu nec tactu possit apprehendi, quod sit in substantiis quoq; spiritualibus. Et quia sensus haec prius cognoscuntur, quam spiritualia, haec per illa aliquo modo innotescunt, hinc nominis petita videtur ratio; Quod etiam Graecum Πνεῦμα & apud Hebraeos Ruach innuit) vix aliud vocabulum ambiguis magis intricatum est significationibus, quam nomen spiritus; cujus accuratior explanatio, nisi fiat in principio, vagaretur mens in sequentibus; nec facillè pateret, quid sit illud, de quo agitur.

§. 2. Removenda igitur hinc imprimis ea spiritus acceptio, quae in sacro codice est frequens, ubi vel de Deo usurpatur nunc Essentialiter, nunc personaliter; vel operationibus Divinis tribuitur, notatque iram, poenam, & opera gratiae divinae: vel ad Angelos saepius, homines & creaturas alias irracionales atque inanimatas transfertur, quae Theol. relinquendae. Deinde nec ad nostrum institutum spectat spiritus Physicè acceptus, sive respirationem, halitum, ventum, vel denique quomecumq; corporum vigorem naturalem, vitalem ac animale[m] exprimat. adeoq; porro in huius spiritus, quem dicimus, consortium non sunt admittendae animae brutorum. quanquam verò distendum non sit, has etiam aliquo modo dici immateriales, quia non sunt ex materia & forma compositae, quin & nonnulli rerum omnium formas spiritus esse mordicus contendunt; nihilominus tamen sana ratio hinc eas excludit. Differunt enim definitione à spiritu, & æquivocè saltem non aliter ac alia quaedam, nomen sortiuntur, quoniam ad materiae damnatae sunt contubernium in fieri, esse & operari.

§. 3. Rejecimus significationes, quae huc non spectant, accedendum tandem ad illum sensum, quem hic nomine spiritus venamus. Spiritus itaque proprie dicti, Deus nempe, Angeli & anima rationalis, utramque nobis hic faciunt

faciunt paginam, quo sensu substantia immaterialis, spiri-
tualis, incorporea idem denotat. Observandum au-
tem, cum solus Deus dicitur spiritus, id propter excel-
lentiam fieri, quia ex sua natura talis est, *Damas.* Angeli verò
& anima rationalis per ejus indultum & gratiam. Præ-
terea in transeursu obiter attigisse juvabit, spiritum nobis
in disquisitionem venire, non secundum ea, quæ lu-
men gratiæ revelavit; sed in quantum beneficio cogni-
tionis naturalis nobis innotescit. Hæc paulò fufius,
quàm instituti ratio postulabat, brevius autem, si respi-
cias ex quibus dubiis vox vindicanda erat, præmittere
placuit, nunc porrò ad reliqua sensim delabimur. Sed
antequam ad interiora penetremus, Quæstio an sit ex-
pendenda est, etsi pulchrè cognoverim, legem illam Rha-
damantheam non esse, quam aliquando quis transire ne-
queat, præsertim hic, ubi non tam quæritur, an sint
spiritus? quàm an lumine naturæ evinci possit eos dari?
tamen consueto more, hic quoq; nostrum studium pau-
lulum occupabitur.

THES. II.

Spiritualem existentiam probare rationibus Philosophi-
cis, non usque adè res est obscura & impossibilis, nisi
cui contigerit valdè hebes ingenium & obtusum. indo-
ctis & illiteratis id iudicii non facilè largimur, quippe qui
rationum pondera vix discernere queunt. Literis itaque
excultus, si seriò contemplatus fuerit rerum ordinem,
haud agrè animadvertet dari res materiales, compositas,
corruptibiles &c. Unde id in proclivi est, quod sint quo-
que immaterialia, simplicia, incorruptibilia, idq; inde
colligitur, quia simplicia sunt priora compositis: imma-
terialia materiatis &c. robur autem huic rationi accedet,
si conceperit id potiori jure concedendum, quod magis
esse videtur, quàm id, quod minus esse videtur. Ex dependen-

dentiâ corporum facillè quoq; id concludi potest. Nam
 subsistendum tandem in simplici, ne fiat processus in in-
 finitum. Intellectus operationes etiam ostendunt spiritus
 esse, quia corpori adscribi non possunt. alias rationes
 silentio prætereo, quibus ulterius manifestum evaderet
 spiritus existere. Proinde miramur festivum illud caput,
 Cartesium, eò provectum esse audaciæ, vel, ut planius di-
 cam, impietatis, ut cum ex tantâ rerum serie satis per-
 spexerit esse spirituales substantias; ultro tñ. non modò
 formas substantiales dari prorsus negaverit, cujus erro-
 ris à plurium industriâ sæpius convictus est, sed & impiè
 in existentiam spirituum scripserit. Nam licet Dei exi-
 stentiam hoc argumento probaverit: *Si certum est utiq;*
quicquam omnino existere, multò magis Deum, cum &
causas ac rationes sua existentia in se contineat; at vetò
 hujus argumenti vim subvertit penitus, atq; nervum
 succidit Cartesius ipse, eò nempe quod materiam inde-
 pendentem statuit, & præsumsit omnium rerum causas in
 purè mechanicas posse resolvi, scilicet quasi mundus hic
 corporeus possit generare seipsum. quo commento & in-
 somnio, haud dubiè Cartesii animus in proclivitate ac
 præcipitio Atheismi hæsit. Sed procedat, ostendat arti-
 ficium suum Cartesius, & vel lapidis ad terram descensus
 purè causas mechanicas proferat! quod quia, ut mihi explo-
 ratissimum habeo, præstare non potest, nedum formationis
 æt structuræ animalis, in cujus fabricatione tantum artifi-
 ciū deprehenditur, ut longè excedat captum humanum: Sed
 hæc prætet spem per consequentiâ quandam dicta sufficiant.

Præc.
 Phil.
 Part. I.
 Art. 21.

THESES. III.

§. I. Ne autem studium nostrum circa corticem diu-
 tius hæreat, attentiori animo nucleum scrutemur, atq;
 sensim propius ad inspiciendam spiritus naturam eni-
 mur. Itaq; firmandi gradus, investiganda via. Via autem est
 Desi-

Definitio, quæ ad rei cognitionem semita est expeditissima. Cæterum quemadmodum in aliis, ita nec omnes conveniunt in tradendâ spiritus definitione. Quidam ita describit: Spiritus est substantia immaterialis, vitâ movendiq; facultate intrinsecus prædita, hanc, quia non est adæquata spiritui nostro, etenim plura ambitu suo complectitur, non agnoscimus. Hæc verò, quæ modo subjungitur, tanto est absolutior, quanto propius & exquisitius spiritus essentiam complectitur, naturamq; exponit. Sit itaq;:

§. 2. *Spiritus est substantia ratione essentia & existentia immaterialis.* Totam naturam spiritus in genere exprimit succincta hæc brevisq;, & absq; omni strepitu fluens definitio, quæ, ne ob exilitatem suam ac breviter intellectum legentis fugiat, ut spiritus visum, paulò fufius expendendi sunt termini, quo cuilibet facile pateat, quòd hæc spiritus descriptio perspicuitate non cedat corporis, oppositæ speciei definitioni: & quòd hinc non adèò obscurum sit, ejus propriam indolem notitiamque haurire. Igitur dispiciamus per utrumq; definiti conceptum, quas præcisas immeditasq; proprietates singuli contineant, unde distincta tandem definiti cognitio elucescat. Incipiamus igitur à vertice, qui est conceptus spiritus proximè communis, quo agnoscimus esse substantiam, atq; hinc intelligitur, quod per se subsistat, nec ullâ aliâ re, tanquam subjecto, cui inhæreat, vel cujus modus accidensve sit, ad subsistendum vel existendum indigeat. Cum verò substantia dicitur proximè communis conceptus, indigitatur dari simul magis universalem conceptum, nempe Ens; quod summus quasi gradus essentialis est Spiritus. Verum ejusmodi notionum satietas modo vitanda est. Itaq; stylum ad alia delabi permittam.

THESES. IV.

§. 1. Atqui hic apprime spiritus notio propria, quæ exactius ac pressius ejus naturam representat, conspicienda venit, quod sit immaterialis, juxta quam immediate ipsi competit, ut sit ens non solum unum, sed unum per se, & non per aliud; hoc est compositionis omnis expertus, essentia simplicissima, inextensa &c. Estq; velut fons omnium reliquorum, quæ Spiritui inlunt, attributorum, in quibus, quemadmodum fieri oportet in omni perfectâ & legitimâ generis distributione, oppositæ suæ speciei nempe corpori, cujus propria sunt materialitas, extensio, divisibilitas, plenè accurateq; contrariatur. Quod autem Spiritus sit immaterialis, id inde luculentum est, inquit Giesl. *Quia ejus essentia non est ipsa materia, utpote hic actus est impurus, Spiritus est actus purus. Certum enim est axioma: Quicquid magis à materiâ abstractabit, eò est purius ac simplicius, atq; hinc est quod spiritus sit per essentiam abstractus. Ut enim non est ipsa materia, ita nec ex materiâ & formâ est compositus, utpote quæ compositio in solis naturis invenitur corporeis. Est igitur per essentiam spiritus abstractus, quia in suâ essentia est simplex, est pura forma, actus purus. Quod verò, addit, nonnulli putant ad immateriale sufficere, ut ex nullâ materiâ producat, id ad eò verum non est, quia moles illa, ex quâ mundus fuit factus, esset quoq; immaterialis, quia hæc ex nihilo creata fuit.* Quibus verbis hoc indigitare videtur, nempe quod Spiritus dicatur immaterialis, non ratione independentiæ à materiâ in fieri, sed in facto esse.

§. 2. Dum circa hujus termini considerationem commoramur, haud abs re fuerit ulterius agere, quo sensu hæc affectio, sicut & quædam aliæ, dicatur negativa, quo importari videtur aliqua imperfectio; sed sciendum negationem esse in duplici differentiâ, quædam

negationes privativè negant, & tollunt perfectionem aliquam de subjecto, ut cæcitas tollit perfectionem, nempe visum: aliæ negationes negant & tollunt imperfectionem. Attributa Spiritus dicuntur negativa posteriori modo, quia non remouent, sed designant perfectionem. *Nomen est negativum, res est positiva, remouetur enim imperfectio, & in re ipsâ ponitur perfectio, dicit Giesl.* Porro autem ut propius ad rem accedam, quoniam affectionum beneficio spirituum indoles emergit, paulò exquisitius de illis modo esset agendum, nisi breuitatis studium opportunè promissî me admoneret; interim tamen non possum quin compendio dispiciam quædam attributa, ne quæ supra dicta sunt, confundi videantur. Quandoquidem ex superioribus constat, quòd Spiritus naturâ sit compositionis expertus, hoc est, simplicissima, & tamen cum affectionum cùmulus ei tribuitur, qui perfectionem importat, haud obscurè compositio adstrui videtur, unde per consequens reali discrimine attributorum ab essentiâ Spiritus, tum à se invicem differre in conspectu est, quod absolum. Verùm hæc obscuritatis nebula tantæ non sunt, ut genuinam Spiritus notionem penitus obruant: quin brevi disparebunt, si modò ad eruditorum ductum nonnulla adjecero. Nimirum affectiones à parte Spiritus si materialiter considerentur, sunt idem cum essentiâ, unde velut à fonte manare concipiuntur: sin verò in se & formaliter, ut loqui amant, nempe ut sunt affectiones & diversi conceptus, habent aliquod discrimen, tum inter subjectum, tum inter se invicem, ratione sc. ratiocinatâ, h. e. quia Spiritus essentiam uno conceptu intellectus comprehendere nequit, idè plures sunt conceptus inadæquati, qui totam ejus essentiam non exhauriunt. Quare pro diversitate perfectionum, quas spiritui reverâ inesse intellectus animadvertit, plura prædicata seu attributa eidem

eribuit, quæ à parte rei non faciunt discrimen seu compositionem, cum idem sint, licet ratione ratiocinata differant. Manet igitur Spiritus simplex, quamvis variis gaudeat affectionibus, quarum divisiones in mediatas & immediatas, in affirmativas & negativas, hic recensere non tam proficuum, quàm supervacaneum duco; siquidem systemata ipsa abundè easdem suppeditabunt.

§. 3. Postquam genuinam Spiritus ideam, tanquam per umbram obiter contemplati sumus, è re foret singulas quoq; proprietates ejus, unde cognitio illustrior elucesceret, aliquanto exquisitius ac penitius considerare; verùm cum in tantâ festinatione commodè id fieri non posse intelligam, ex industriâ futuris commendo studiis, præcipuè quia mihi memoriam refricat, quod in limine pollicebar, me nempe tantùm summa rerum secururum. Interea sicco pede, ut ajunt, non præteribimus eâ, quæ pertinax illa opinio, quâ Spiritui extensio adstruitur, nobis discutienda oggerit. Quippe maximam difficultatim, si impensius rem consideraveris, circa hanc affectionem animis nostris suboriri existimo. Neq; enim sensuum judicio quicquam in hoc negotio credendum: Solis animi oculis, animi manibus, incorporeus Spiritus videndus, tangendus ac mensurandus, sed de his in momento sequenti.

TH, IV.

§. 1. Jam ad reliqua speciminis nostri momenta manus & mens est aptanda. Leviora decurrimus, nunc porò non velificationibus præludendum, sed in ipsâ acie standum, & totis viribus occurrendum adversis sententiis, quæ genuinam, & per tot sæcula approbatam Spiritus notionem eversum eunt, & nova quædam dogmata certiora, ut putant, literato orbi obtrudunt: quod veritatis, an novitatis æstro perciti facere annitantur, non satis liquet. Sed producamus magnum illum Tycium, in

in re consimili pulchrè pariter ac eruditè differentem, Deff. 34
Veram, inquit, invenire rationem est difficile. Plerumq; enim id evenit homini, ut quo facundiori sit ingenio, eo minus valeat iudicio. Et reliquæ quidem artes, in ijs circa quæ versantur singula, cum ipso progressu pluræ semper inventiant quotidie: Philosophia quo plus proficit; eo contrariis magis ambiguisq; abundat argumentis, non aliter quàm agricola, qui instrumenta habent plurima, minus fecundo immen agro utuntur. Et civilia quidem iudicia sententiæ iudicium ac corona, cum pigmenta oratorum populiq; dirigunt suffragia. Hic verò quis nobis iudex erit, quâ tandem verum à falso distinguemus sententiâ? Ratione? at nullam invenies, cui non possit dari contraria. Affectione? parum fidum narras iudicem. Multitudine? Plures hic indocti sunt. Opinione? Deterioribus favet illa, hæc Tyrius. Ecce autem, vel in hoc ipso, de quo egimus, Spiritus conceptu, quod sit immaterialis, ideoq; quantitatis & extensionis omnis expertus, novus quidam scriptor persuasissimum sibi habet, Spiritum quoq; gaudere extensione, quâ absurdâ opinione deterioribus haud dubiè rationibus se favere declarat, quibus defendendis impensè suum defert patrociniû. Sed relinquat quæso ingenii tam perditè imaginandi morbo laborantis fœtum. Nihil Spiritui cum extensione est commune. Alius est spiritus alius corporis comes, oppositæ sunt species, oppositas habebunt differentias. Corpus quia materiâ constat, necessariò sequitur extensio & divisibilitas; Spiritus autem, cum sit immaterialis, non potest non esse inextensus. Materix enim proles est quantitas atq; extensio, quæ Spiritus respuit tanquam naturæ suæ contraria. Et quanquam hæc opinio protinus errorem suum prodat; disquirendum tamen, quo molimine tantam rem aggrediatur, & quibus rationibus tam absurdam sententiâ conetur stabilire.

*Henri. §. 2. Principio, cum opinioni suæ sternit viam, dæ-
cussimè monat eorum ingenia Henricus Morus, qui fatentur se-
rus non posse in claram & planè exquisitam Spiritus notitiam
Canta penetrare; sed instar rudis plibecula admirantur, acque
brigen pro re adèò desperatâ habent ac conclamatâ: de felicitate
sis.*

*autem sui iudicii adèò sibi gratulatur, ut non dubitet
seriò pronunciare, sibi aq; perfectè undique perspectam,
penitusq; exploratam esse naturam Spiritus, ac speciem ce-
re), quam nunc tereti formâ in baculi longitudinem li-
cet extendere, nunc in sphaera figuram rursus conglobare.
Itaque ex oppositarum, corporis videlicet ac
spiritus, definitione, eò quod se invicem opposita illu-
strent, tam præclaram cognitionem autumat se hausisse,
supponendo extensionem utriq; speciei ex æquo conveni-
re. Id verò ut obtineat, statuit contra Philosophorum
præcepta extensionem esse affectionem Entis unitam, di-
citq;: quemadmodum corpus ex eo, quia ens est, exten-
sionem habet; ita quoq; Spiritus ex eo, quod est ens,
gaudet extensione. Sed ut hanc extensionem vindicet à
divisibilitate, & partium discerpibilitate, siquidem no-
vit omne extensum habere partes extra partes, ac proin-
de esse divisibile, varias quærit latebras. Et primò qui-
dem discrimen facit inter extensionem spiritualem, quæ
ipsi est, spissitudo essentialis; & extensionem physicam,
quæ materiæ comes est, spiritualis extensio, dicit, est pe-
netrabilis, & tamen indivisibilis. Addit & illud, quod spi-
ritus in cere modum se possit in longitudinem diducere,
ac in globi formam contrahere, prout nunc minus nunc
majus spatium occupat. Plura, quibus spissitudinem i-
stam existere imaginatur; addere non vacat. Sed quo-
modo hæc sibi constare possint, judicent eruditi.*

*§. 3. Verum enimverò principio statim dicendum, fal-
lere ac falli vehementer talem extensionis explicationem,
eò quod plurimas de se gignat absurditates. Fundamen-*

rum itaq; primum meretur examinari, num id adeò firmum sit ac probabile. Sed confectum in conspectu est vitium ejus primum, unde reliqua fluunt absona & naturæ spiritus incongrua. Nam quod extensionem corpori ac substantiæ spirituali ex æquo convenite affirmat, id contra omnium Metaphysicorum censuram dicit. Etenim vix quisquam exiterat, qui extensionem ad affectiones Entis unitas transtulit, quod præter omnem dubitationem ita est verum, ut aliter qui sentiunt, nã illi in lubrico positi graviter impingant. Et verò quis existimabit extensionem spiritui competere, cum non admitat quantitatem? Quod evidentius ut obtineamus, argumentis demonstrandum erit. Itaq; sic procedemus: quodcumque est immateriale, caret quantitate, ratio hujus propositionis est evidens, siquidem quantitas est materiæ proprietates inseparabilis: Spiritus est immaterialis, de hujus certitudine non dubito, quia ipse quoq; Morus in eo convenit, ergo Spiritus caret quantitate. Hinc porro ita inferre licebit: si Spiritus destituitur quantitate, destituitur etiam extensione, quoniam hæc indissolubili nexu cohærent, sed prius facile conceditur ex conclusione præcedenti, ergo consequens tunc removel Spiritus extensionem.

§. 4. At hic excipit Morus, Distinguendo inter *extensionem spiritualement, seu spissitudinem essentialem, & extensionem materialem*; ac planè contrarias proprietates utriq; extensioni tribuit. Materiæ extensio cum sit, ait, impenetrabilis, divisibilis & cogitandi facultate carens; opposita species, spissitudo nempe essentialis, est penetrabilis, indivisibilis & cogitandi potentiã prædita. Sed si paulò altius per otium liceret hæc perpendere, nec felicius ita succederet res, quin fortè in confesso esset, quòd intolerabilior malo ipso ab eo adhibita sit medela. Equidem non diffiteor spiritui intelligendi, volendi ac cogi-

tandi vim rectè ab eo, quemadmodum oportet, assignari: verum cum modò *amplitudinem, magnitudinem, extensionem & spissitudinem* (his enim utitur vocibus) substantiæ immateriali annectat, quæ tamen sensus fugiunt, nec dividi possunt, videtur esse contradictio, ut dici solet, in adjecto, sive idem per igem tolli. Enimverò quicquid magnum, amplum, spissum sive extensum est, erit quoq; quantum, & per sequelam incurreret in sensus, atq; divisibilitati obnoxium foret. Hæc autem cum negat suæ extensioni competere, simul etiam tollit ac negat extensionem, hujus verò deductionis vis, ex superioribus liquido constat. Quicquid præterea dicat Morus, imaginationi, cui nimium indulget, imputandum, quippe ex conditione rerum materialium, Spiritualis quoq; essentiæ indolem conatur metiri, cæterum animum non induxi ad singula, quæ oggerit, attendere, quia maturandum opusculum erat, proinde sufficiat præcipua attigisse.

§. 5. Quandoquidem longius in scribendo provehebamur, & ad interiora nostri Mori dogmata penetravimus, haud absurdus aut alienus à proposito nostro labor erit, si paucis inquisivero, quid Morus potissimum de animæ rationalis amplitudine senserit. Ut breviter mentem ejus exponam, autumat *extensione quadam essentiali totum corpus occupare, eique esse commensuratum*: addit in super *contradictionem involvi*, cum à plerisque Philosophis dicitur, quod *fit tota in toto & tota in quolibet parte*. Nam existimat illa ratione *pluries animam seipsâ simul majorem ac minorem fieri, sive tota in toto corpore, & tamen est in minimâ quoque parte tota*, Reliqua non attinget, quibus hæc impugnat, commemorare. Cum clarissimo Sperlingio imprimis dicendum arbitror: *Mea non multum interest, sciam banc, an nesciam, quia magis subtilis videtur questio, quam utilis*. Deinde illud repetere juvabit, quod etiam superius innuimus: *E corpore*

porum conditione vili, Morus nobilissimam spirituum estimat naturam. Præterea auctoritate quoque magnorum virorum firmo stabit talo, quod sit tota in toto anima, & tota in qualibet parte. Adamus Osiander rejicit erroneas sententias & hanc defendit, statuens anima sedem in corde, è quo vitam communiest cæteris partibus, spiritus vitales dispenset, & in reliqua membra diffundat suum imperium. Præterea diluit hanc difficultatem ipse Sperlingius.

Hæc eruditorum examini eâ, quâ par est, modestiâ commendo, juxtaque id ingenuè fateor, me eò audaciæ non processisse, ut tanti viri existimationi sustinuerim quidquam detrahere, quippè qui admirabili ingenii acumine Cartesii Metaph. vanitatem feliciter dedexit & refutavit: Sed hoc egisse, ut conferendo ejus sententiam cum aliorum scriptis, facilius in abstrusarum rerum cognitionem penetrarem, simul & vires ingenii periclitarer. De victoriâ non loquor, sufficit candido conamine bonorum quæsisse applausum. De cætero, Lector Benevole, mendas ac defectus nimix festinationi æquanimitè imputes.

Sic tandem portum tangit mea fessa carina.

Quod superest, oro liceat dare tua perundas

Vela sibi Jesu, liceat calumq; tenere!

Ad Eximium CANDIDATUM

DN. ARVIDUM ALOPÆUM, pro Gradu Magist.

De SPIRITU ingeniosè differentè, hæc pauca L. Mq; dedit:

Dum de Spiritibus disceptas mente sagaci
Spiritus ille Deus præmia grata dabit,
En tibi Parnassus laurum, tibi Pindus honores
Explicat & calatæ aurea ferta gerit
Quæ signare tuum, Musis plaudensibus, optant
Et caput eximium dotibus atq; comant
Ut populus clamare sciat carmenq; sonare hoc:
Tantum bonos doctos ornet ubiq; viros!

JOH. FLACHSENIUS Math. P. Ord.

Est sanè illa de Spirituum divinitate eò præstantior meditatio, quo amplitudo argumenti ubiq; splendet. Æternus Spiritus globavit terram, interjecit aquas, extendebat æra, cœlumq; lucido astrorum amictu exornavit; Idem Deus primo homini impressit subtilissimam auram, & cum ea tot privilegia, tot sana consilia, tantam perfectionem, quanta esse potest, cum est maxima. Sequitur fidei vapor, per quem vivere, per quem operari, per quem mori placet, ut triumphemus in secula. At amor rerû, quo magnetes, suprema cum mediis, hæc cum infimis, singula cum omnibus, fovet & connectit? donec expleo magno mortalis ævi anno, apparebit sanctissimus magnes, sive æternus Phoenix annum sine annis instaurans. Relinquo globorum atmosphæras, plantarum vim, gemmarum arcana suffumigia, elementorum conjugia, animalium antipathicas & sympathicas leges, quæ ut in tempore pangunt sua molimina, ita successive paulatim pereunt. Tu amice vetus, qui nihil ineptè molitus es unquam, de argumento egregio, nòbili industria, disputas cordate. Scilicet ita te prudentia formavit, ita excoluit industria, ita perfecerunt gratiæ, ut remotus à vitiis adulantium, ab invidiæ peste, à pravis affectibus, charus & sincerus habearis ab omnibus. Grande profectò solatium, virtutum, scientiarum, optimæ conscientiæ clypeo circumseptus incidere. Cum pessima excogitat consilia invidia & malitia, cum infamam, vitam & existimationem baccharum rabiola venitas, quam pium est tunc, firma in Deum spesecum lætissimo animo cantillare.

Spirent astra minas: eructet terra cruorem;

Aut sitat, divas pestes disseminat arcus;

Non penetrant pannos, quos incolæ, cuncta nocendi

Ingenia; in flammis mediis furvissima pannos

Guttula, Christe tuos, celo irridente tuetur.

Hic est ille ex æternitatis sinu proficiens Spiritus, qui nos portat, gignit, ducit per ærumnas, per contumeliam, per blasphemias voces ad æterna gaudia. Hic diffilat mala, putrescere jubet mendacia, & crescere cum fide veritatem. Vale.

Adposuit

DAN: ACHRELIUS.